

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר בחינוך החרדי

הוראות

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון:	יצירות בנושא הזמן	–	(25×1)	–	25 נקודות
פרק שני:	יצירות בנושא השואה	–	(25×1)	–	25 נקודות
פרק שלישי:	משל	–	(25×1)	–	25 נקודות
פרק רביעי:	קריאה מונחית	–	(25×1)	–	25 נקודות
					סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם להשיב עליה.
(2) יש לשים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – יצירות בנושא הזמן (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–2.

1. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

הזמן / א' מרגלית

תְּרַמִּילוּ שְׁמָלָא גְרָגְרִים וְרַק סֶדֶק קָטָן לוֹ בְּצֹלֵעַ, בְּעֵדוֹ הֵם יוֹצְאִים כְּגָרִים אֶל אֲרָצוֹת הַלְעָד וְהַסֵּלָה.	וּצְמָאִיו שְׁגָמָאוּ מִן הַחֶמֶת, אֶף הֶלֶךְ וְגִבֵּר צְמָאוֹנָם. וְרוֹקְנוּ אֶת הַחֶמֶת עַד קָמָט, וְרוֹקְנוּהָ אֶל רֵב תְּמָהוֹנָם.
עֲנֵנוּ שְׁגָאָה וְרַחֲב אֵט לֹאֵט אֶת מִימּוֹ הוּא יִזִּיל לוֹ, שִׁיתָם רְקִיעוֹ מְכוֹכֵב מִתְפֹּגֵג עַד גִּוְיעָה שֶׁל "הַצִּילוּ!"	זֶה הַזְמָן שְׁכָמִים נוֹזֵל לוֹ, וְכִמּוֹ גְרָגְרִים הוּא נוֹשֵׁר, שֶׁכֶּנַחַל אֶכְזָב הוּא אוֹזֵל לוֹ, וְכֶחֱבֵל שְׁאִין לוֹ קוֹשֵׁר. שְׁמִימִיו כְּמוֹ מַחֲמַת דּוֹמְעִים כֹּה אֶבֶל הוּא לֹא כְּמוֹ עֵין נוֹבֵעַ, בְּחִיקוֹ עוֹלָמוֹת שְׁגוּעִים פֹּה, וְאֵף הוּא בְּחִיקָם, הַגּוֹעַ.
נָחֳלוּ שְׁפָרֶץ מֵאֲפִיק – עַד חֲמָה גִּמְעָתוֹ בְּקֶשׁ חֲרָנִיָּה; שְׁכֶסֶה אֲדָמָה בְּסַפֵּק – כֶּבֶר חֲשֻׁפָה אֲדָמָה אֶת פָּנֶיהָ.	שְׁפוֹרֵשׁ חֲבָלִיו, וּמוֹתֶחַ אֶת שְׁנִים קְצוֹתָם וְשׁוֹרֵעַ, וּמוֹשֵׁף עַד מַעֲבָר לְבִטָּח וּמוֹשֵׁף וְהוֹלֵךְ עַד – קוֹרֵעַ.

א. הסבירו את היחס לזמן בשיר זה. בססו את דבריכם על ארבע דוגמאות מן השיר. (17 נקודות)

ב. בחרו מן השיר בדימוי אחד ובמטפורה אחת, והסבירו את התפקיד של כל אחד מהם בעיצוב היחס לזמן. (8 נקודות)

2. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

חֲשַׁבּוֹן נֶפֶשׁ / א' מרגלית

כְּשֶׁבֶן אָדָם נִחְתָּךְ לְמַחְנִים,
וְהוּא מוֹל הוּא בְּחוֹצְצִים לָרִיב.
כְּשֶׁהַשְּׁעוֹת מְשַׁשְׁפוֹת עֵינִים
וְהַרְגָּעִים מְתַגּוֹלְלִים סָבִיב,
כְּשֶׁהַזְמַן נוֹטֵל אֶת הַיָּדִים
לִפְנֵי דְבָרוֹ מְקָרֵב הָאֲרָכִיב.

כְּשֶׁהַיּוֹם גּוֹחֵן עַל אֶתְמָלוֹ
וְחִבּוּקִים הֵם מְתִיפְחִים בְּיַחַד,
כְּשֶׁבֶן אָדָם נֶצֶב אֶל מוֹל מוֹלוֹ
וְהוּא עַל הוּא מְטִיל אִימָה וּפְחָד.

כְּשֶׁהַלֵּב נִשְׁבֵּר מְסַעְרוֹת הוֹמוֹת
וְשׁוֹתְתוֹת הַחֲרָטוֹת, תְּהוֹם רַבָּה.
כְּשֶׁמוֹעֲקָה שׁוֹמְרֶת הַחוֹמוֹת
וּמְרַדֶּפֶת כָּל יוֹצֵא וָבֹא.

כְּשֶׁצָּרִיךְ אֶת כָּל הַהֶקְפָּה
לִפְרֹעַ בְּדִינֵי זָהָב וּנְחָשׁוֹת,
כְּשֶׁהַמְטָבֵעַ מְתַחַבֵּט לוֹ בְּקָפָה,
כְּשֶׁבֶן אָדָם מְסַמֵּיק לְתוֹךְ הַחֶשֶׁךְ.

- א. על פי שיר זה, הסבירו את הקשר בין עריכת "חשבון נפש" ובין "הזמן".
בססו את דבריכם על שלושת הבתים א–ג בשיר. (18 נקודות)
- ב. פרשו את שורת הסיום של השיר, והסבירו מה היא מוסיפה להבנת השיר כולו. (7 נקודות)

פרק שני – יצירות בנושא השואה (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 3–4.

3. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

בר מצות הבן נ"י / ח' ברונשטיין

באולם ששכרנו אין פאר או יציע,
כי אורחי הכבוד הם שוכני הרקיע.
כבר הדלקו האורות – החשך לא פג,
באים אורחים – כלם לבושי חג.
באים מכל עבר, באים ומברכים,
גם נוטלים דבר, יושבים וסועדים.
"מזל טוב! מזל טוב!" – ידים מושטות.
"מזל טוב – בנכם שיחיה הגיע למצוות".
העצמות היבשות קרמו עור וגידים,
יש המשך לשושלת, הנה אנו חיים!

הדלתות פתוחות, יש עוד ועוד באים.
החשך גובר, למרות האורות הדולקים.
מתוך האפלה הנה הם קרבים,
אורחי האמתיים, אורחי היקרים.

הנה אמי הצדקת עם אחי הקטן,
נפרדתי מהם באושיץ על פתח הכבשן,
ובא גם אבי הטוהר, אשר ענה למות,
דודים ודודות, ומחכים בתוך.

עומדים הם דוממים, מקשיבים לדרשה,
גומעים בצמא את דברי התורה,
עומדים ומתרגשים ואומרים כאחד:
"יש תקווה לאחריתנו – לא הקרבנו לשוא".

ואני רוצה להגיד – אמא אני זוכרת,
את אשר בקשת ממני בקרון הרפכת,
שאשמור מצוות בכל מצב בו אהיה,
והבטחת לי – אמא – שאשאיר בחיים – אחיה.

אבא, אבא רק מספר מלים:
ספרו לי, שבמחנה קניית תפלין,
קדשת שם שמים ברכים,
נפשה, בודאי, צרורה בצרור החיים.

ורוצה גם לשאל, איך זה שם בגן?
איזה מקום הועידו לאחי הקטן?
מה מקומם שם של הצדיקים הקטנים,
המנחמים אותם מלאכי השרת, או גם הם בוכים?

באולם השמחות אין פאר או יציע,
כי אורחי הכבוד הם שוכני הרקיע.
ובחוץ רוח טבת מיללת ובוכה,
יתגדל ויתקדש שמה רבא!

א. מהו הרעיון המרכזי בשיר? תארו את הופעותיו של מוטיב האור והחושך לאורך השיר, והסבירו את תרומתו לעיצוב

רעיון זה. (15 נקודות)

ב. בחרו מן השיר בארמו ובמטפורה, והסבירו את תרומתם לבניית הרעיון שכתבתם עליו בסעיף א. (10 נקודות)

4. חיים שמי / הרב משה פראגר

פעמים רבות שמו של אדם מעיד על אישיותו וקובע את גורלו.

כתבו כיצד קיבל הילד חיים את שמו, והסבירו אם שם זה מעיד על אישיותו וקובע את גורלו.

בססו את דבריכם על עלילת הסיפור.

פרק שלישי – משל (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 5–6.

5. פרעוש וגמל / רבי ברכיה הנקדן

ענו על שני הסעיפים א–ב.

- א. פתיחה מיוחדת, דיאלוג ופער בין דמויות הם שלושה מן המאפיינים של המשלים מאת ר' ברכיה הנקדן. הסבירו את התרומה של שלושת המאפיינים האלה להבנת המשמעות של המשל "פרעוש וגמל". (15 נקודות)
- ב. הסבירו את המשמעות הסמלית של הפרעוש ושל הגמל. (10 נקודות)

6. השליחות / י' כהן

ענו על שני הסעיפים א–ב.

- א. השליחות בחלל יכולה להיכשל בגלל טעויות של החוקרים. תארו שלוש מן הטעויות של החוקרים, והסבירו מה גורם לטעויות אלה. (17 נקודות)
- ב. הסבירו את מי מסמל צוות הבקרה המתואר ביצירה "השליחות". הדגימו את דבריכם. (8 נקודות)

פרק רביעי – קריאה מונחית (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 7–8.

7. ענו על שני הסעיפים א–ב.

- א. לדעתכם, מהו הנושא המרכזי בספר שקראתם? הסבירו והדגימו כיצד נושא זה בא לידי ביטוי בספר. (17 נקודות)
- ב. האם הנושא שכתבתם עליו בסעיף א רלוונטי לקוראים בני זמננו? נמקו והדגימו את דבריכם. (8 נקודות)

8. תארו שתי התרחשויות מפתיעות בספר שקראתם **או** התרחשויות מפתיעה והתנהגות מפתיעה של אחת מן הדמויות בספר שקראתם, והסבירו מה מפתיע בהתרחשויות או בהתרחשויות ובהתנהגות שתיארתם.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך